

Başvuru Numarası : 2025/1178
Toplantı Tarihi/Sayısı : 04.09.2025/247
Karar Numarası : 2025/587
Başvuran : Y.B.
Başvuran Vekili/ Vasisi : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İstanbul 1 No.lu Barosu Başkanlığı
Muhatap Vekili : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın üyesi olduğu İstanbul 1 No.lu Barosu Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezinin mesajlaşma grubundan savunması alınmadan çıkartılmasının felsefi ve siyasi görüş temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. İstanbul 1 No.lu Barosu Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezi üyesi olduğunu, 8/3/2025 tarihinde Merkez tarafından Anayasa'ya aykırı olarak resmi dil haricindeki dillerde açıklama yayımlandığını,

b. Resmi dil dışındaki açıklamaların Anayasa'nın askıya alınması anlamına geldiğini, yayımlanan açıklamaları Merkezin mesajlaşma (WhatsApp) grubunda kınadığını, başka üyelerce Kürtçe'nin resmi dil olması talebinin iletildiğini ve sonrasında grupta tartışma çıktığını, WhatsApp grubunda yaşanan tartışmada kendisine "*ırkçı, faşist, cahil, haddini bil*" gibi ifadelerde bulunulduğunu,

c. Anayasa'nın değiştirilemez hükümleri arasında yer alan resmi dilin değiştirilebilmesi için bir kişinin ya da grubun asli kurucu iktidar olması gerektiğini, devletin savunma hakkı kapsamında asli kurucu iktidar olmak isteyen grubu imha etme hakkının olduğunu,

ç. Üyesi olduğu siyasi parti genel başkanı ile çekildiği fotoğrafın grupta paylaşılarak siyasi görüşünün ifşa edildiğini,

d. Savunması alınmadan gruptan çıkartıldığını ve bu türden bir disiplin cezasının yasal olarak düzenlenmediğini, kendisine hakaret eden ve Anayasa'nın ilk dört maddesini değiştirme niyetinde olan kişilere herhangi bir yaptırım uygulanmadığını iddia etmektedir.

3. Muhatap tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezinin mülteci ve göçmenlerin hukuki haklarını korumak ve bu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

kişilerin haklara erişimini desteklemek amacıyla faaliyet gösterdiği, Merkezin WhatsApp grubunun resmî nitelik taşımayan bir iletişim kanalı olduğu, iletişim halinde olmayı dileyen avukatların bu gruba dâhil olabildiği,

b. Merkez Yürütme Kurulu tarafından 8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesilesiyle Türkçe, Arapça, Farsça, Kürtçe, Fransızca ve İngilizce olmak üzere toplam altı dilde açıklama yapıldığı, açıklamada kadın mültecilere hukuki hakları konusunda bilgi verildiği, bilgiye erişimin herkes için temel bir hak olduğu, bu sebeple mülteci ve göçmenlere yönelik çok dilli açıklama yapılmasının gerekli ve yerinde olduğu, farklı dillerdeki açıklamaların gönüllü üyelerin katkılarıyla Türkiye'deki mültecilerin ana dillerinde yapıldığı, gönüllü çevirmen bulunması hâlinde Türkmençe, Kırgızca gibi dillerde de çeviri yapılabileceği,

c. Başvuranın bu dillerden Kürtçe'ye itiraz ettiği, Türkiye'de ana dili Kürtçe olan üç yüz bin civarında mülteci olduğu,

ç. Başvuranın ülkedeki yurttaşların önemli bir kısmının ana dilini kullanma hakkı olmadığını beyan ettiği, ırkçı veya tehdit olarak yorumlanabilecek söylemlerde bulunduğu, gruptaki tartışmanın hakaret ve ölüm tehdidi düzeyine ulaşması nedeniyle grubun geçici süreyle paylaşımı kapatıldığı ve WhatsApp grubu tekrar paylaşımı açılırken başvurana uyarı metni gönderildiği, bu metnin yazılı görüş ekinde sunulduğu,

d. WhatsApp grubunda yaşanan bu olay nedeniyle Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezi Yürütme Kurulu tarafından başvuranın gruptan çıkarıldığı, iki üyeye kınama ve bir üyeye de uyarı cezası verildiği, başvuranın Merkez üyeliğinin sonlandırılmasının Yönetim Kurulundan talep edildiği, fakat bu konuda herhangi bir işlem yapılmadığı ve başvuranın hâlen Merkez üyesi olduğu,

e. Başvuran dışında ceza alan üyelerden birinin başvuranın üyesi olduğu siyasi parti genel başkanı ile olan fotoğrafını paylaşan üye olduğu, başvuranın ırkçı veya tehdit olarak yorumlanabilecek söylemler dile getirdiği üyenin ise suç duyurusunda bulunup bulunmadığının bilinmediği,

f. Türkiye Barolar Birliği (TBB) Meslek Kuralları dikkate alındığında avukatların özel yaşamında özenli hareket etmesi ve mesleğin saygınlığını zedeleyen davranışlarda bulunmaması gerektiği, TBB Disiplin Kurulunun ... Esas ve ... Karar sayılı kararının bu hususa ilişkin olduğu, başvuranın iddiasının aksine kendisinin mülteciler ve yurttaşlar arasında dil konusunda ayrımcılık yaptığı, meslektaşına ölüm tehdidinde bulunduğu,

g. Başvuranın Merkezin WhatsApp grubundan felsefi ve siyasi görüşü nedeniyle değil insani iletişim, saygı, meslek ilke ve kurallarına aykırı hareket ettiği için çıkarıldığı ifade edilmiştir.

4. Muhataptan alınan yazılı görüş başvurana iletilmiş ve başvuranın konuya ilişkin görüşü talep edilmiştir. Görüş talep yazısı 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca usulüne uygun olarak 2/6/2025 tarihinde başvurana tebliğ edilmiş ise de başvuran yasal süre içerisinde yazılı görüşünü sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" başlıklı 26'ncı maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

(2) Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca doğrudan ayrımcılık, "bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi" ifade etmektedir.

8. 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür." hükmünü haizdir.

9. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinde:

"(1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.

(2) Eşit muamele ilkesine uyulması veya ayrımcılığın önlenmesi amacıyla idari ya da adli süreçleri başlatan yahut bu süreçlere katılan kişiler ile bunların temsilcilerinin, bu nedenle maruz kaldıkları olumsuz muameleler de ayrımcılık teşkil eder." hükmü yer almaktadır.

10. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasına göre:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar."

11. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde "Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. 6701 sayılı Kanun'un "İspat yükü" başlıklı 21'inci maddesine göre:

"Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası, "Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden felsefi ve siyasi görüş ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Mezkûr Kanun'un aynı maddesinin ikinci fıkrası; "İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir." hükmünü içermektedir. Başvuru dilekçesi ve eklerinden başvuranın Kurumumuza başvuru yapmadan önce 11/3/2025 tarihinde elektronik posta aracılığıyla muhataba başvurduğu ancak muhatabın yanıt vermediği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede başvurunun Kurumumuzca esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

14. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olduğu gibi uluslararası hukukun en üstünde yer alan temel hukuk normu olarak da kabul edilmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, 11/2/2020, para. 38.]. Tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere göre herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden eşit bir şekilde yararlanma; ayrımcılığın her türüne, şiddet ve taciz uygulamalarına karşı korunma hakkına sahiptir. Bu bağlamda Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 2'nci maddesi: "Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka türden kanaat, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş veya başka türden statü gibi herhangi bir ayrım gözetilmeksizin, bu Bildirgede belirtilen bütün hak ve özgürlüklere sahiptir." hükmünü haizdir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

15. Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında "*Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, bu Sözleşme'de belirtilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka fikir, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum ya da başka bir statü bakımından herhangi bir ayırım gözetilmeksizin uygulanmasını taahhüt ederler.*" ifadesine yer verilmiştir. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 2'nci maddesine göre ise: "*Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayırım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan yasalar her türlü ayırımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka fikir ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi her bağlamda ayrımcılığa eşit ve etkili korumayı temin edecektir.*"

16. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesine göre: "*Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.*"

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında; ayrımcılık, objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48; AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33.). Ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğini değerlendirmek için öncelikle ayrımcılığa neden olduğu iddia edilen işlemin ya da eylemin amacıyla sonucu arasındaki ilişkiye bakmak gerekmektedir. AİHM kararlarına göre, "muameledeki farklılık, objektif ve makul bir gerekçeye sahip değilse" ya da "meşru bir amaç" izlenmemişse ayrımcılık söz konusudur (AİHM, *Abdulaziz, Cabales ve Balkandali/Birleşik Krallık*, B. No:9214/80..., 28/5/1985, para. 72.). Farklı muamelenin objektif ve makul bir nedene dayanması hususu ise AİHM tarafından belirli kriterler çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu durumda, söz konusu meşruluğun varlığı ilk olarak, demokratik bir toplumda geçerli olan ilkeler göz önünde bulundurularak söz konusu tedbirin amacı ile etkileri arasındaki ilişki bağlamında değerlendirilmelidir. Sözleşme'de belirtilen bir hakkın kullanılmasının ardındaki muamele farklılığının sadece meşru bir amaca yönelik olması tek başına yeterli değildir. 14'üncü maddedeki ayrımcılık yasağı, gerçekleştirilmek istenen amaç ile kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisi bulunmadığı takdirde de aynı şekilde ihlal edilmektedir (AİHM, *Belçika Eğitim Dili Davası/Belçika*, B. No: 1474/62..., 23/7/1968, para. 10.).

18. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi Anayasa'da güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden yararlanılırken nesnel ve haklı bir neden olmaksızın aynı veya benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelede bulunulmasını yasaklamaktadır. Nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58.). Bu nedenle hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleyle tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Burcu Reis, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50.).

19. Somut olayda başvuran, İstanbul 1 No.lu Barosu Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezi üyesi olduğunu, 8/3/2025 tarihinde Merkez tarafından farklı dillerde yayınlanan açıklamaları Anayasa'nın askıya alınması olarak değerlendirdiğini ve bu açıklamaları Merkezin WhatsApp grubunda kınadığını, grupta yaşanan tartışma sırasında Kürtçenin resmî dil olmasına yönelik taleplere karşı Anayasa'nın değiştirilemez hükümleri kapsamında böyle bir değişikliğin asli kurucu iktidar tarafından yapılabileceğini, devletin savunma hakkı kapsamında bu tür girişimlere karşı imha hakkının bulunduğunu, grupta kendisine ırkçı ve haddini bil gibi ifadelerle hakaret edildiğini, siyasi parti genel başkanıyla çekilmiş bir fotoğrafının paylaşılması yoluyla siyasi görüşünün ifşa edildiğini, savunması alınmadan WhatsApp grubundan çıkarıldığını, bu işlemin hukuki dayanağı olmayan bir disiplin cezası niteliği taşıdığını ve felsefi ve siyasi görüş temelinde ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmektedir.

20. 6701 sayılı Kanun'a göre bir kişinin hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını felsefi ve siyasi görüşleri nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele felsefi ve siyasi görüş temelinde doğrudan ayrımcılık oluşturmaktadır (TİHEK, Felsefi ve Siyasi Görüş Temelinde Ayrımcılık, Ayrımcılık Temelleri Serisi No: 11, s. 4.). Siyasi ve felsefi görüş temelinde ayrımcılık yasağı, mevcut siyasi ilkelere, sistem veya kurallara karşı görüşlerini ifade etme veya gösterilerde bulunma ya da en yalın haliyle farklı bir görüş ya da ideolojiye sahip olma nedeniyle ayrımcılıktan korunmayı sağlamayı amaçlamaktadır (Kevin Kitching, Non-Discrimination in International Law: A Handbook for Practitioners, Interights Press, Londra, 2005, s. 229.). Uluslararası Çalışma Örgütü, siyasi görüş temelinde ayrımcılığın tanımı ve kapsamını "Kişilerin siyasi parti üyeliği ve siyasi, sosyo-politik ve ahlaki tutumları da dâhil, düşüncelerine karşı yapılan ayrımcılıktır." şeklinde ifade etmiştir [International Labour Organization (ILO), Eliminating Discrimination in the Workplace, ILO Helpdesk No: 5, 2006, s. 1.]. Bu bağlamda başvuranın iddialarının, felsefi ve siyasi görüş temelinde doğrudan ayrımcılık teşkil edip etmediği yönünden incelenmesi gerekmektedir.

21. Muhatap tarafından; Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezinin mülteci ve göçmenlerin haklarına erişimini desteklemeye yönelik faaliyet yürüttüğü, WhatsApp grubunun Merkezin resmi olmayan iletişim kanalı olduğu ve dileyen avukatların gruba katılım sağlayabildiği, Merkez Yürütme Kurulu tarafından 8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesilesiyle Türkçe, Arapça, Farsça, Kürtçe, Fransızca ve İngilizce olmak üzere altı dilde bilgilendirme yapılmasının bilgiye erişim hakkı çerçevesinde yerinde olduğu, başvuranın yalnızca Kürtçe açıklamaya itiraz ettiği, Türkiye'de ana dili Kürtçe olan yaklaşık üç yüz bin mülteci bulunduğu ve diğer diller için de gönüllü çevirmen bulunduğu takdirde benzer çalışmalar yapılabileceği, başvuranın ırkçı veya tehdit olarak yorumlanabilecek söylemlerde bulunduğu, grubun tartışmalar nedeniyle geçici olarak kapatıldığı ve bu süreç sonunda başvuranın gruptan çıkarıldığı, diğer bazı üyelere de uyarı ve kınama cezaları verildiği, başvuranın Merkez üyeliğinin devam ettiği, başvuranın iddia ettiği gibi ayrımcılığa maruz kalmadığı; aksine kendisinin mülteci ve yurttaşlar arasında dil temelli ayrımcılık yaptığı, meslektaşına yönelik ölüm tehdidinde bulunduğu ve mesleğin onuruna aykırı davranışlar sergilediği için WhatsApp grubundan çıkarıldığı belirtilmiştir.

22. Muhatap tarafından Kuruma iletilen görüş yazısı ekinde Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezinin WhatsApp grup yazışmalarının ekran görüntüleri sunulmuştur. Söz konusu ekran görüntülerinde; bir grup üyesinin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

resmî bir kurum tarafından resmî dil dışında açıklama yapılmasını ve özellikle Türki devletlerin dillerinde açıklama yapılmamasını kınadığı, başvuranın da bu mesajı alıntılanarak resmî dil dışındaki açıklamayı eleştirdiği, buna karşılık başka bir grup üyesinin bazı resmî kurumların Kürtçe paylaşım yaptığı ve dilin kimseyi rahatsız etmemesi gerektiği yönünde görüş belirttiği, bir üyenin Kürtçe'nin Türkiye'de resmî dil olması gerektiğini ifade ettiği, bunun üzerine başvuranın Anayasa'daki değiştirilemez hükümlere atıfla bunun ancak asli kurucu iktidar eliyle mümkün olabileceğini söylediği, bir başka üyenin ise grubun temel amacının mülteci ve göçmen hakları konusunda duyarlılığı artırmak olduğu ve Kürtçe'den önce Rusça, Türkmençe, Kazakça, Urduca gibi dillerde açıklama yapılmasının bu amaca hizmet ettiğini belirttiği, açıklamaların gönüllülük esasına göre çevrildiği, gönüllü bulunması hâlinde başvuranın talep ettiği dillerde de paylaşım yapılabileceğinin ifade edildiği, başvuranın ise kendisine yöneltilen söylemleri hakaret olarak değerlendirdiği, tartışmaların devamında bir üyenin başvurana "*düzgün konuş, provokasyon yapma, haddini bil*" demesi üzerine başvuranın ırkçı veya tehdit olarak yorumlanabilecek söylemlerle karşılık verdiği, son olarak diğer üyelerin bu mesajın silinmesini istediği ve bu istek üzerine başvuranın silmeyeceğini ifade ettiği görülmüştür.

23. Ayrıca muhatap, tartışma sebebiyle paylaşım kapatılan Merkez WhatsApp grubunun paylaşım tekrar açılması sırasında başvurana iletilen uyarı yazısını da yazılı görüş ekinde sunmuştur. Söz konusu yazıda; İstanbul 1 No.lu Barosuna bağlı avukatlar arasında etik kurallara ve hukuka uygun bir çalışma düzeninin korunmasının mesleğin itibarı ve insan hakları temelli yaklaşım açısından önemli olduğu, Baro Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezi Yürütme Kurulunun yaptığı incelemelerde bazı avukatların tehdit, hakaret ve nefret söylemi içeren davranışlarda bulunduğu tespit edildiği, bu eylemlerin özellikle 8 Mart Dünya Kadınlar Gününde gerçekleşmesinin, davranışları etik ve toplumsal değerler açısından daha da kabul edilemez kıldığı ifade edilmiş; tehdit içeren ifadelerin ise meslek onuru ve güvenli çalışma ortamı açısından ciddi bir sorun teşkil ettiği, söz konusu davranışların Türkiye Barolar Birliğinin Avukatlık Meslek Kuralları ve Avukatlık Kanunu'na İlişkin Disiplin Yönetmeliğine göre disiplin suçu kapsamına girdiği belirtilerek başvuranın Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezi WhatsApp grubundan kalıcı olarak çıkarılacağı ve tehdit içeren mesajların İstanbul 1 No.lu Barosu Yönetim Kuruluna ihbar edileceğinin bildirildiği anlaşılmıştır.

24. Başvuranın somut olaydaki iddiaları ile muhatap tarafından sunulan yazılı görüş ve ekindeki ekran görüntüleri birlikte değerlendirildiğinde; Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezi'nin WhatsApp grubunda başvuran ve diğer üyeler arasında bir tartışma yaşandığı anlaşılmıştır. Tartışmanın, bir grup üyesinin resmî kurumların resmî dil dışında açıklama yapmasını ve Türki devletlerin dillerine yer verilmemesini eleştirmesiyle başladığı, başvuranın bu görüşe katılarak Merkez tarafından yapılan açıklamaları kınadığı, buna karşılık bazı üyelerin Kürtçe'nin rahatsız edici olmaması gerektiğini savunduğu ve farklı kurumların da Kürtçe açıklamalar yaptığına dikkat çektiği görülmektedir. Tartışmanın devamında ise bir üyenin Kürtçe'nin resmî dil olması gerektiğini belirttiği, başvuranın ise bunun Anayasa'nın değiştirilemez hükümlerine aykırı olduğunu ifade ettiği, kendisine karşı ırkçı söylemlerde bulunduğu dile getirdiği, bir üyenin ise farklı dillerdeki çevirilerin gönüllü çevirmenler tarafından yapıldığı, benzer şekilde gönüllü bulunması hâlinde Türki devletlerin dillerinde de paylaşım yapılabileceğini belirttiği, tartışma sonlarında bir üyenin uyarısına karşılık başvuranın ırkçı veya tehdit olarak yorumlanabilecek söylemlerle cevap verdiği, ardından başvurandan mesajını silmesi istenince başvuranın silmeyi reddettiği anlaşılmaktadır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

25. Başvuran İstanbul 1 No.lu Barosu Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezinin WhatsApp grubundan çıkarılmasının felsefi ve siyasi görüşünde kaynaklandığını ve bunun ayrımcılık oluşturduğunu iddia etmektedir. Ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin kanıtlanması, ayrımcılık kendini açık ve kolayca tespit edilebilen bir şekilde göstermediğinden oldukça güçtür. AİHM bu açıdan "*makul şüphe bırakmayacak*" bir kanıt standardı kabul etmiştir. Mahkemeye göre kanıtlama yeterince güçlü, açık ve birbiriyle uyumlu çıkarsamalardan ya da yeterince çürütülememiş maddi olgulardan oluşabilecektir (AİHM, *Nachova ve Diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 43577/98, 6/7/2005, para. 147.). AİHM, bir başvuranın farklı bir muameleye maruz kaldığını en azından "*kanıt başlangıcı*" olarak adlandırılabilir bazı kanıtlarla ortaya koyduğu durumda bu farklı muamelenin yapılıp yapılmadığının ya da haklı olup olmadığının ispatlanmasının karşı tarafa ait olacağını belirtmektedir (AİHM, *Chassagnou ve Diğerleri/Fransa*, B. No: 25088/94, 29/4/1999, para. 91-92.).

26. AYM'ye göre ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvuranın kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir amaç olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayrımcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekmektedir (AYM, *Devrim Evin*, B. No: 2013/2069, 20/2/2014, para. 34; AYM, *Burhanettin Öztürk*, B. No: 2019/36252, 21/9/2023, para. 47.). Ayrıca AYM başvuruların iddialarını temellendirecek herhangi bir somut bulgu ve kanıt sunmasını da beklemektedir (AYM, *Mesude Yaşar*, B. No: 2013/2738, 16/7/2014, para. 48; AYM, *Ayla (Şenses) Kara*, B. No: 2013/7063, 5/11/2015, para. 50.). Bununla birlikte Mahkeme farklı muamelenin ancak uygulayıcının saikiyle/niyetiyle ortaya çıktığı durumlarda bunun ispatlanması yükümlülüğünün başvurana ait olacağına, zira bu gibi hâllerde ilgili işlem veya eylemi farklı muamele hüviyetine büründüren olgunun, muamelede bulunanın niyeti olacağına vurgu yapmaktadır (AYM, *Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 57.).

27. İspat yüküyle ilgili olarak, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 21'inci maddesinde "*Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.*" hükmü yer almaktadır. Bu çerçevede Kuruma yapılan başvurularda ispat yükünün yer değiştirmesi için başvuranın iddiasının gerçekliğine dair kuvvetli emareler ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması gerekmektedir (TİHEK, B. No: 2019/2118, K. No: 2019/64, 19/11/2019, para. 32.). Bu bağlamda başvurana yönelik WhatsApp grubundan çıkarılma işleminin felsefi ve siyasi görüş nedeniyle gerçekleştirildiğinin ve bu durumun ayrımcılık yasağının ihlali niteliğinde olduğunun tespit edilmesi belirli şartların sağlanmasına bağlıdır. Bu sebeple de yukarıda yer verilen AİHM ve AYM içtihatlarına göre başvuranın; kendisi ile aynı durumda olan kişilere göre farklı bir muamele yapıldığını ve bu muamelenin meşru bir gerekçe olmaksızın felsefi ve siyasi görüşüne dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekmektedir.

28. Somut olayda, başvuranın WhatsApp grubundan çıkarılmasının siyasi görüşü nedeniyle gerçekleştiği yönündeki iddiasını destekleyebilecek nitelikte kuvvetli emareler ve karine oluşturan olgular ortaya koyamadığı değerlendirilmiştir. Zira başvuran, Merkezin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne ilişkin olarak Kürtçe de dâhil olmak üzere altı dilde yapılan bilgilendirme nedeniyle eleştirilerde bulunduğunu, siyasi görüşünün ifşa edilerek hedef

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

gösterildiğini ve bu nedenle gruptan çıkarıldığını ileri sürmüş; ancak siyasi görüşü sebebiyle gruptan çıkarıldığına ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyamamıştır.

29. Muhatap tarafından sunulan yazılı görüş ve ekindeki ekran görüntülerinden ise, başvuran ile tartıştığı diğer grup üyeleri arasında Kürtçe paylaşım yapılmasına ilişkin başlayan tartışmada, başvuranın kendisine ve görüşlerini paylaşanlara hakaret edildiğini ileri sürdüğü; başvuranın ırkçı veya tehdit olarak yorumlanabilecek söylemlerde bulunduğu, uyarılara rağmen bu ifadeyi silmeyeceğini dile getirdiği ve başvuran WhatsApp grubundan çıkarılsa da Merkez üyeliğinin devam ettiği anlaşılmıştır.

30. Somut olayda başvuranın tartışma sırasında kullandığı ırkçı veya tehdit olarak yorumlanabilecek ifadelerin içerdiği anlam ve bağlam itibarıyla ifade özgürlüğünün koruma sınırlarının da dışında kaldığı değerlendirilmektedir. Zira söz konusu ifade; toplum nezdinde, genel olarak ölüm sonrası cesetlerin konulduğu torbayı ve tehdit olarak algılanabilecek bir anlamı çağrıştırmaktadır. İfade özgürlüğü, Anayasa'nın 26'ncı maddesi ve AİHS'in 10'uncu maddesi uyarınca geniş bir koruma alanına sahip olmakla birlikte aynı düzenlemeler kapsamında suç işlenmesinin önlenmesi ve kamu düzenin sağlanması gibi meşru amaçlarla sınırlandırılabilir. Bu bağlamda başvuranın kullandığı ifadenin, başkalarının güvenliği açısından tehdit edici bir nitelik taşıyabilecek ve kamu düzeni bakımından meşru bir endişe yaratabilecek mahiyette olmasından dolayı ifade özgürlüğü kapsamında korunamayacağı kanaati hasıl olmuştur.

31. 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun "*Avukatın hak ve Ödevleri*" kısmında yer alan "*Genel olarak*" başlıklı 34'üncü maddesinde: "*Avukatlar, yüklendikleri görevleri bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliğince belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlüdürler.*" ifadelerine yer verilmiştir. TBB'nin 8-9/1/1971 tarihli Genel Kurulunda kabul edilen ve 26/1/1971 tarihli TBB Bülteni'nde yayımlanarak yürürlüğe giren TBB Meslek Kuralları'nın "*Genel Kurallar*" başlıklı bölümünde; avukatın mesleğin itibarını zedeleyebilecek her türlü tutum ve davranıştan hem meslekî faaliyetlerinde hem de özel yaşamında kaçınmakla yükümlü olduğu ve yazılı ya da sözlü açıklamalarında düşüncelerini olgun, saygılı ve objektif bir şekilde ifade etmesi gerektiği belirtilmiştir (TBB, Meslek Kuralları, Genel Kurallar içinde 4'üncü ve 5'inci Madde, 26/1/1971, TBB Bülteni.). TBB Meslek Kuralları'nın "*Meslektaşlar Arası Dayanışma ve İlişkiler*" başlıklı bölümünde ise hiçbir avukatın herhangi bir meslektaşı hakkındaki küçük düşürücü nitelikte olan kişisel görüşünü açıkça belirtmeyeceği yönünde bir düzenlemeye yer verilmiştir.

32. Somut olayda Merkez WhatsApp grubunda yaşanan tartışma üzerine muhatapın, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ve TBB tarafından belirlenen Meslek Kuralları çerçevesinde değerlendirme yapmaya ve hareket etmeye çalıştığı yönünde bir izlenim oluşmaktadır. Zira anılan mevzuat hükümlerinde; avukatların üstlendikleri görevleri özen ve saygı çerçevesinde yerine getirmeleri, meslekî ve özel yaşamlarında mesleğin itibarını zedeleyebilecek tutum ve davranışlardan kaçınmaları gerektiği belirtilmekte, yazılı ya da sözlü açıklamalarında düşüncelerini olgun, saygılı ve objektif bir şekilde ifade etmeleri beklenmektedir. Ayrıca TBB Meslek Kuralları'nın "*Meslektaşlar Arası Dayanışma ve İlişkiler*" başlıklı bölümde avukatların meslektaşlarına yönelik küçük düşürücü nitelikte kişisel görüşlerini açıkça dile getirmemeleri gerektiğine yer verilmektedir. Bu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

bağlamda, muhatap tarafından başvuranın grup yazışmalarındaki söylem ve tutumuna ilişkin yapılan değerlendirmelerin, söz konusu düzenlemelere dayandığı ve yürütülen sürecin bu kurallar doğrultusunda şekillendirilmeye çalışıldığı kanaati hasıl olmuştur. Nitekim mesajlaşma grubunda tartışma yaşanması üzerine grubun geçici olarak kapatılması, ardından bazı üyelere uyarı ve kınama cezası verilmesi ve başvuranın gruptan çıkarılması gibi uygulamaların meslektaşlar arasındaki dayanışmanın zarar görmesinin engellenmesi ve meslektaşlar arasında güvenli ve saygılı bir iletişim ortamının sürdürülmesi amacıyla gerçekleştirildiği değerlendirilmektedir. Bu nedenle başvuranın felsefi ve siyasi görüşü nedeniyle WhatsApp grubundan çıkarıldığı yönündeki iddiasını makul şüpheye yer bırakmayacak derecede somut delillerle ortaya koyamadığı kanaati oluşmuştur.

33. Yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda; başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması gerekmektedir. Ancak başvuranın; Mülteci ve Göçmen Hakları Merkezinin WhatsApp grubundan çıkarılmasının felsefi ve siyasi görüşü nedeniyle ayrımcılık oluşturduğu yönündeki iddiasına ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyamadığı ve bu nedenle somut olayda felsefi ve siyasi görüş temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/9/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahrettin ALTUN
Kurul Başkanı

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Fatma ÇINAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Selami AÇAN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Erol GÖKDÖL
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Melahat DEMİR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Selma ÖZTÜRK PINAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Evren BAŞAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Ömer ÇELEN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Tayyip UÇAR
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No: